

ŠAVRIĆ, namještaj za dnevnu sobu *Elen*, 1971 (lijevo); reklamni oglas, 1951 (desno)

ŠAVRIĆ, linija za proizvodnju pločastih sklopova, druga polovica XX. st.

Šavrić, poduzeće za proizvodnju namještaja i drvnih proizvoda osnovano 1948. u Zagrebu; jedan od vodećih proizvođača namještaja u Hrvatskoj u socijalističkom razdoblju.

Osnovano je odlukom Vlade NR Hrvatske pod nazivom Proizvodnja pokućstva Marko Šavrić, pri čemu je udruženo 12 nacionaliziranih obrtničkih stolarskih radionica iz Zagreba (Filipčić, Gabron, Belle, Blažeković, Žlof, Auzec, Vrbanc, Kuntić, Andrašević, Gluhak, Haramina i Žitković). Isprva je zapošljavalo oko 300 radnika.

Iz poduzeća se 1949. izdvojio dio koji je nastavio djelovati kao Zagrebačka tvornica pokućstva, usmjerivši se k industrijskoj izradbi namještaja, za razliku od Šavrića koji je trebao razvijati obrtničku proizvodnju pokućstva. Godine 1950. poduzeće se nalazilo pod upravom Direkcije industrijskih poduzeća Narodnog odbora grada Zagreba, a zatim je s još nekoliko drvno-prerađivačkih poduzeća došlo pod Direkciju za drvenu industriju Narodnoga odbora grada Zagreba. Nakon provođenja samoupravnih reformi u prvoj polovici 1950-ih, djelovalo je samostalno kao Drvno proizvodno poduzeće Marko Šavrić. Godine 1958. pridruženo mu je zagrebačko poduzeće Jela. Šavrić je na obrtnički način izrađivao vrhunski namještaj, kutije za radioaparate, školski pribor i dr. do 1965., kada je napustio dotadašnju koncepciju i orijentirao se isključivo na industrijsku proizvodnju namještaja. Godine 1968. zapošljavao je 394 radnika, a nakon što je u njegove okvire 1969. vraćena Zagrebačka tvornica pokućstva, broj zaposlenih porastao je na 772. Poduzeće se od 1950-ih surađujući s domaćim dizajnerima, isticalo proizvodnjom moderno dizajniranoga namještaja. Tijekom 1960-ih sudjelovalo je u uređenju Vile Zagorje u Zagrebu prema nacrtima arhitekata Vjenceslava Richtera i Kazimira Ostrogovića.

Izgradnja novoga tvorničkoga sklopa u Jankomiru dovršena je 1974. prema nacrtima njemačkog poduzeća Schüller. Kao najveći pogon poduzeća, jankomirska tvornica omogućavala je velikoserijsku proizvodnju furniranoga, masivnog i tapeciranog namještaja. Poduzeće se tijekom 1970-ih i 1980-ih intenzivno širilo spajanjem s poduzećima iz šire zagrebačke okolice: Drvnim industrijskim poduzećem

Zagorje iz Krapine (1972), Drvotvorom iz Lučkog (1974), Drvnim industrijskim poduzećem Đurmanc (1977), Masivom iz Vrbovca (1980), Pilanom Zagreb (1980), Tvornicom namještaja Trudbenik iz Bregane (1981), poduzećem za proizvodnju rasvjetnih tijela Dedal iz Pregrade (1985). Zbog gradnje novih pogona i integracije postojećih, u tom razdoblju rastao je i broj zaposlenih: 1971. poduzeće je zapošljavalo 797 radnika, a 1989. čak 2650. Nakon daljnjih samoupravnih reformi od 1978. nastavilo je djelovati kao RO Šavrić. U tom razdoblju je zbog širenja poduzeća napuštena koncepcija proizvodnje isključivo namještaja te je osim nje do kraja 1980-ih u opseg djelatnosti uključena i proizvodnja piljene oblovinice, sobnih i industrijskih svjetiljki i reflektora, trgovina na veliko i malo neprehrambenim proizvodima, uvoz i izvoz neprehrambenih proizvoda. Poduzeće je tijekom 1980-ih imalo šest OOUR-a (pilanu u Đurmancu, tvornicu stolica u Krapini, tvornicu namještaja u Zagrebu, pilanu i tvornicu masivnoga namještaja u Vrbovcu, tvornicu kuhinja i dječjega namještaja u Bregani te tvornicu dekorativne rasvjete i kuhinjskih napa u Pregradi), stručne službe u Zagrebu te mrežu maloprodaje diljem Jugoslavije. Pojedini proizvodni segmenti poduzeća dopunjavali su se proizvođači potrebne materijale za rad drugih (npr. pilane za rad tvornica namještaja). Godine 1988. izvezilo se oko 59% proizvodnje.

Nakon provedene pretvorbe poduzeće je 1992. registrirano pod nazivom Šavrić dioničko društvo za

proizvodnju i promet namještaja, uvoz i izvoz roba i usluga. Tijekom 1990-ih broj zaposlenika kontinuirano se smanjivao: 1993. bilo je 2010 zaposlenih, a 1999. 920. Godine 1998. Šavrić je na temelju svoje tvornice stolica u Krapini osnovao kćerinsko društvo pod nazivom Tvornica stolica Šavrić d. o. o. s približno 240 zaposlenika. Stečajni postupak za oba poduzeća otvoren je 1999. Šavrić je neko vrijeme nastavio proizvodnju u pogonima u Jankomiru, Bregani i Đurmancu, dok su ostali dijelovi poduzeća u međuvremenu rasprodani. Pilana u Đurmancu s približno 50 zaposlenika prešla je 2002. u ruke novoga vlasnika postavši pogon za proizvodnju parketa, no zatvorena je 2014. Poduzeće Šavrić je potpuno ugašeno 2004.

LIT.: A. Ilić, B. Ljuljka: *Uz 30. obljetnicu DPP »Marko Šavrić«, Zagreb. Drvna industrija*, 29(1978) 1–2, str. 43–50. – I. Misjak, P. Knežević: *»Šavrić«*. Zagreb, 1988. – I. Misjak: *U povodu 40 godišnjice »Šavrić« jučer – danas – sutra. Drvna industrija*, 40(1989) 3–4, str. 80–81.

D. Mujadžević

šećer (saharoza), nereducirajući disaharid $C_{12}H_{22}O_{11}$, nutritivno sladilo (16,7 kJ/g) čistog, slatkog okusa. Dodaje se u različite prehrambene proizvode u kojima osim slatkoćom pridonosi i drugim poželjnim svojstvima poput punoće okusa, teksture, stabilnosti sastava, očuvanja osjetilnih svojstava i sl. Dobro se otapa u vodi, a slabo u ostalim otapalima (etanol, aceton). Djelovanjem kiseline ili enzima invertaze, saharoza se raspada na glu-

ŠAVRIĆ, naslonjač od javorovine, potkraj 1950-ih (lijevo); naslonjač od masivnog drva i furnira, 1957 (desno)